

Čtením tohoto časopisu podpoříte K|o|n|t|o|B|a|r|i|é|r|y

2/2023

l m ů ž e š

Časopis pro ty,
kteří se
nevzdávají

TEREZA JAKSCHOVÁ:

Hýbejte se,
jak jen to jde!

(s. 35–37)

Zpřísnění kvalifikačních kritérií pro pracovníky v sociálních službách má podporu ministerstva

NÁSILÍ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH ŘEŠÍ ŘADA EVROPSKÝCH ZEMÍ, VČETNĚ ČESKÉ REPUBLIKY, PŘIČEMŽ SVĚTOVÁ ZDRAVOTNICKÁ ORGANIZACE ODHADUJE, ŽE TĚMĚŘ 16 % OSOB STARŠÍCH 60 LET JE VYSTAVENO PROJEVŮM NÁSILNÉHO CHOVÁNÍ. PROTO 20. DUBNA 2023 ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR USPOŘÁDALA POD ZÁŠTITOU PHDR. OLGY RICHTEROVÉ, PH.D., MÍSTOPŘEDSEDKYNĚ POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, KULATÝ STŮL NA TÉMA PROTI NÁSILÍ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH.

Text: ING. PETRA CIBULKOVÁ,
TISKOVÁ MLUVČÍ APSS ČR
Foto: ARCHIV APSS ČR

Účastnila se ho celá řada odborníků, kteří se shodli, že je důležité vzdělávat pracovníky v sociálních službách v problematice násilí, které často probíhá ve skrytu, je popíráno a zlehčováno. APSS ČR proto mimo jiné přichází s návrhem na změnu kvalifikačních kritérií pro pracovníky v sociálních službách.

V současnosti musí pracovník v sociálních službách po nástupu do služby absolvovat kvalifikační kurz, a to do 18 měsíců v souladu s § 116 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a § 37 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Do doby splnění této podmínky vykonává zaměstnanec činnost pracovníka v sociálních

službách pod dohledem odborně způsobilého pracovníka v sociálních službách.

Zkušenosti z praxe však ukazují, že poskytovatelé vysílají na kvalifikační kurz své zaměstnance za 10 až 15 měsíců po nástupu do zaměstnání. Z toho důvodu chce APSS ČR zpřísnit podmínky a urychlit proces celoživotního vzdělávání. Vzdělávání by probíhalo ve třech stupních, přičemž první úroveň vzdělání by musela být splněna již do tří měsíců po nástupu do sociální služby (tzv. základní kurz), druhá úroveň do 12 měsíců (tzv. univerzální kurz) a třetí, tzv. specializační kurz, do 18 měsíců po nástupu do sociální služby.

Zároveň by se kvalifikační kurz plnohodnotně věnoval problematice násilí, dosud totiž vzdělávání v této oblasti nebylo prioritou. APSS ČR chce také vytvořit manažerský monitorovací nástroj založený na sebehodnocení a soubor pravidel, jak postupovat při zjištění násilného chování v zařízení.

„Boj proti násilí v sociálních službách nikdy neskončí, protože stále bude určité malé procento potenciálních násilníků, patologických osobností apod. Je však nutné výskyty násilí a zneužívání co nejvíce eliminovat, vytvořit kontrolní mechanismy, zvyšovat kompetence a vzdělávání pracovníků, ale také mít jasně nastavená pravidla a postupy, jak násilí předcházet a jak ho řešit,“ uvedl Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Kulatého stolu se jako přednášející účastnili PhDr. Olga Richterová, Ph.D., místopředsdkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, Mgr. Bc. Zdislava Odstrčilová, vrchní ředitelka sekce rodinné politiky a so-

ciálních služeb na MPSV ČR, Ing. Jiří Horecký Ph.D., MSc., MBA, prezident APSS ČR, PhDr. Pavel Čáslava, předseda Etické komise APSS ČR, Mgr. Petra Zdražilová, asistentka zástupce ombudsmana, Mgr. Petra Zimmerlová, Ph.D., ředitelka Domova pro seniory Máj České Budějovice, Mgr. Jan Lorman, ředitel Gerontologického institutu, a Mgr. Robert Pisár, radní Karlovarského kraje. „Problémem v detekování násilí na seniorech v sociálních službách bývá nevhodně nastavený systém – personál není proškolen, bojí se na problém poukázat (v mnoha případech vítězí kolegiálnost). Zaměstnanci by se neměli bát ozvat, ale postavit se k problému čelem a brát jej jako příležitost ke změně, zlepšit se,“ uvedla u kulatého stolu Petra Zdražilová, asistentka zástupce ombudsmana. Dodala přitom, že Kancelář veřejného ochránce práv podala několik trestních oznámení na zařízení sociálních služeb (např. na dětský domov se školou, neregistrovaná zařízení, psychiatrickou nemocnici). Zmínila i nedostatečný postup osob činných v trestním řízení (návštěva zařízení až po několika měsících po obdržení trestního oznámení, neznalost principů poskytování sociálních služeb a kompetencí pracovníků).

Na problematiku násilí v sociálních službách se APSS ČR zaměřila také v rámci své projektové činnosti. Od roku 2020 realizuje v konsorciu partnerů ze Španělska, Francie a Rakouska projekt s názvem Proti násilí v péči o seniory (2020-1-CZ-01-KA202-078332). Výsledkem je mimo jiné vzdělávací program, který se obecně zaměřuje na tři oblasti:

- prevenci násilí;
- detekci a odhalení násilí a
- reakci na násilí a obranu proti němu.

Kulatý stůl proti násilí v sociálních službách zařadila místopředsdkyně poslanecké sněmovny Olga Richterová.

Vzdělávací program vznikl ve dvou formách – prezenční a online (e-learning). Obě formy vzdělávání jsou rozděleny do tří modulů:

- Seznámení s tématem násilí v sociálních službách
- Lepší porozumění násilnému chování v souvislosti se stárnutím, potřebami a očekáváními
- Jak reagovat na násilné chování, zneužívání a mikrotýrání

Prezenční forma vzdělávání je určena pro sociální pracovníky, pracovníky v sociálních službách, zdravotnické pracovníky a manage-

ment pobytových sociálních služeb. Naopak e-learning je vhodný pro všechny zaměstnance v sociálních službách pro získání prvních znalostí v této problematice. E-learning je dostupný na platformě EdApp a je plně v českém jazyce.

KDO JE PŮVODCEM NÁSILÍ A KDO JE OBĚTÍ?

Průzkum v rámci již zmíněného projektu Proti násilí v péči o seniory ukazuje, že násilí je v České republice nejčastěji páčáno klientem vůči personálu (28 %), klientem vůči ostatním klientům (20 %) a personálem vůči klientovi (15 %). Nemalé procento (14 %) případů se týká násilí na klientovi vlastními příbuznými.

JSOU PERSONÁL A VEDENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA PŘÍPADY NÁSILÍ PŘIPRAVENY?

Podle průzkumu 25 % zaměstnanců v České republice vůbec neví, jak

do právě probíhajícího konfliktu zasáhnout. Celkem 44 % respondentů sdělilo, že jim chybí pravidla, jak se zachovat v situaci, ve které k násilí dochází, a 56 % respondentů odpovědělo, že na takové situace připraveni vůbec nejsou.

Násilí v sociálních službách představuje vážný problém, který ohrožuje kvalitu života klientů i důstojné pracovní prostředí zaměstnanců. Problém je navíc nedostatečným způsobem reflektován v národních strategických dokumentech. Jedním z nejúčinnějších preventivních opatření, jak násilnému chování a situacím předcházet, je tak vzdělávání v této problematice, o což se zasazuje právě APSS ČR, a výcvik.

Na stránkách Poslanecké sněmovny se můžete podívat na záznam z kulatého stolu, na webu APSS ČR v sekci Aktuality pak naleznete informační leták s návrhem změn kvalifikačních kritérií. ●

Je nutné výskyty násilí a zneužívání co nejvíce eliminovat, vytvořit kontrolní mechanismy, zvyšovat kompetence a vzdělávání pracovníků, ale také mít jasně nastavená pravidla a postupy, jak násilí předcházet a jak ho řešit.